

Tämä on rinnakkaistallennettu versio alkuperäisestä julkaisusta.

Tämä on julkaisun kustantajan pdf.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Marttila, L., Helmi, S., Kullaslahti, J. (2017). Uraseurantakyselyn kehittäminen. Teoksessa Teemu Jokinen & Liisa Marttila (toim.) Näkökulmia uraseurantaan ja uraohjaukseen. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B. Raportteja 94, 8-22.

URL: <http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/B/94-Nakokulmia-uraseurantaan-ja-uraohjaukseen.pdf>

Pysyvä linkki rinnakkaistallenteeseen: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018092136366>

Kaikki julkaisut Turun AMK:n rinnakkaistallennettujen julkaisujen kokoelmassa Theseuksessa ovat tekijänoikeussäännösten alaisia. Kokoelman tai sen osien käyttö on sallittu sähköisessä muodossa tai tulosteena vain henkilökohtaiseen, ei-kaupalliseen tutkimus- ja opetuskäyttöön. Muuhun käyttöön on hankittava tekijänoikeuden haltijan lupa.

This is a self-archived version of the original publication.

The self-archived version is a publisher's pdf of the original publication.

To cite this, use the original publication:

Marttila, L., Helmi, S., Kullaslahti, J. (2017). Uraseurantakyselyn kehittäminen. Teoksessa Teemu Jokinen & Liisa Marttila (toim.) Näkökulmia uraseurantaan ja uraohjaukseen. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja. Sarja B. Raportteja 94, 8-22.

URL: <http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/B/94-Nakokulmia-uraseurantaan-ja-uraohjaukseen.pdf>

Permanent link to the self-archived copy: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018092136366>

All material supplied via TUAS self-archived publications collection in Theseus repository is protected by copyright laws. Use of all or part of any of the repository collections is permitted only for personal non-commercial, research or educational purposes in digital and print form. You must obtain permission for any other use.

2 Uraseurantakyselyn kehittäminen

Liisa Marttila, Satu Helmi & Jaana Kullaslahti

Alumneille suunnattu uraseurantakysely on tärkeä osa ammattikorkeakoulujen uraseurantaa. Uraseurannalla viitataan uratiedon keruuseen ja ajantasaiseen tietoon valmistuneiden työllistymisestä, koulutuksen tuottamista uramahdollisuuksista sekä opintojen työelämävastaavuudesta.

Säännöllisellä tiedonkeruulla voidaan seurata työelämän trendejä sekä työmarkkinoilla laajemmin tapahtuneiden muutosten vaikutuksia. Uraseurantatieto tarjoaa osaltaan myös palautetta siitä, miten työelämärelevanssi eri alojen koulutuksissa on toteutunut. Kerätyt tiedot hyödynnetään ensisijaisesti ammattikorkeakoulujen laatu- ja opetussuunnitelmatyössä sekä koulutuksen kehittämisessä. Lisäksi uraseurantatietoja hyödynnetään työllistymiseen ja urasuunnitteluun keskittyvillä opintojaksoilla sekä koko opiskelijapolun mittaisessa uraohjauksessa ja -palveluissa.

2.1 Kyselylomakkeen rakentaminen

Ammattikorkeakoulujen AMK- ja YAMK-tutkinnoista valmistuneiden uraseurantakyselyä rakennettiin yhteistyössä yliopistojen Aarresaari-verkoston (ks. Aarresaari.net), Latua-hankkeen sekä kyselyn tuloksia esittelevän töissä.fi-verkkopalvelua kehittävä hankkeen (Töissä.fi) toimijoiden kanssa. Tavoitteena oli tuottaa vertailukelpoista tietoa paitsi ammattikorkeakoulujen kesken, myös soveltuvin osin ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen välillä. Muun muassa määriteltiin se, mistä asioista on tärkeää saada yhdenmukaista dataa. Suurin osa uraseurantakyselyn kysymyksistä on ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen alumneille samoja, mutta tietyt kysymykset koskevat pelkästään jompaa-kumpaa korkeakoulusektoria.

Osa molempien korkeakoulusektorien uraseurantakyselyjen vastauksista julkaistaan kaikille saatavilla olevassa töissä.fi-verkkopalvelussa. Tällöin myös nämä kysymykset oli muotoiltava lomakkeessa samanlaisiksi. Kyselydata saadaan töissä.fi-palvelun kautta mielekkäällä tavalla levitettyä esimerkiksi toisen asteen opiskelijoille ja omia urapolkujaan pohtiville AMK- tai YAMK-tutkinnon suorittajille.

Ammattikorkeakoulun erityislaatu ja valtakunnalliset tehtävät suhteessa tiede- ja taideyliopistoihin haluttiin tuoda lomakkeessa esiin. Erityisteemat, jotka nousivat ammattikorkeakouluissa tehdyissä haastatteluissa ja työpajoissa esiin, olivat ammattikorkeakoulujen alueellinen kehittämistehtävä, opiskelijoiden heterogeeniset koulutus- ja työurataustat, osaamisperustaiset opetus suunnitelmat sekä yrittäjyyskoulutuksen astetta konkreettisemmät tavoitteet yliopistokoulutukseen verrattuna. Käsitteistö ja lomakkeen muotoilu oli myös rakennettava niin, että kieli on ymmärrettävää eri ikäisille sekä erilaisilta ammatillisilta ja koulutustaustoilta tuleville vastaajille.

Datan loppukäyttäjät toivoivat, että lomake olisi mahdollisimman kompakti ja tuottaisi paitsi nopeasti analysoitavaa tietoa, mutta myös riittävän syvällistä aineistoa muihin ura- ja koulutuskyselyihin verrattuna. Lomakkeeseen pyrittiin saamaan riittävä määrä kysymyksiä keskeisten tietojen saamista varten, mutta lomakkeen pituus pyrittiin pitämään kohtuullisena vastaajien motivaation ylläpitämiseksi. Lomakkeeseen rakennettiin, yliopistojen kyselyyn verrattuna, useampia suljettuja vaihtoehtokysymyksiä avointen kysymysten sijaan. Tämän toivotaan nopeuttavan kyselydatan analyysia.

Uusien kysymysten rakentamisessa benchmarkattiin Suomessa toteutettujen kyselyjen lisäksi muun muassa saksalaisia ja brittiläisiä uraseurantakyselyitä sekä tarkasteltiin eurooppalaista tilannetta laajemmin (ks. luku 3). Viimeistä edellinen kyselylomakeversio testattiin myös osatoteuttaja-ammattikorkeakoulujen eri alojen opiskelijaryhmillä syksyllä 2016.

Viimeiset sisällölliset muutokset lomakkeen sisältöön tehtiin OKM:n syksyllä 2016 perustaman laadullisen työllistymisen rahoitusta pohtineen työryhmän (Laadullinen työllistyminen yhdeksi korkeakoulujen rahoituskriteeriksi) toiveiden ja ehdotusten perusteella helmikuussa 2017. AMKista uralle! ja LATUA-hankkeiden projektipäälliköt olivat ryhmän kuultavana kaksi kertaa. Myös osatoteuttaja-ammattikorkeakoulujen laatuvaastavat esittivät omat huomionsa lähes valmiiseen lomakkeeseen ja nämä kommentit otettiin muotoilussa ja kysymysten määrässä huomioon (ks. liite 1, kyselylomake).

Lomakkeen kysymysten ja täyttöohjeiden viimeinen muotoilu tehtiin yhteistyönä CSC:n kanssa siinä vaiheessa, kun kysely siirrettiin mobiiliympäristöön. Kysymysmuotoja ja erityisesti tervehdystekstiä ja täyttöohjeita lyhennettiin ja selkeytettiin.

2.2 Kyselyprosessi digitaaliseksi

AMKista uralle! -hankkeen tavoitteena on uraseurannan valtakunnallisen yhtenäisen toimintamallin kehittäminen ja pilotointi sekä edellytysten luominen sille, että hankkeessa luotu käytäntö jalkautuu pysyväksi toiminnaksi. Hankkeessa tehtiin avaintoimijoiden keskuudessa haastatteluja vuosina 2015–2016. Haastatteluissa toivottiin toimintamallia, joka mahdollistaa uraseurantatietojen nopean keskitetyn keruun ja hyödyntämisen sekä näiden toimintojen automatisoinnin. Edellisiin näkökohtiin perustuen hankkeessa kehitettiin ja testattiin mallia, jossa uraseurantakyselyn toteuttaminen ja siinä saatujen tietojen esittäminen tapahtuu digitaalisesti ja keskitetysti.

Uraseurantakyselyn toteuttamisen toimintamalli koostuu kolmesta osiosta, johon kuhunkin liittyy tietoteknisen palvelun hankintaa. Hankkeessa kartoitettiin mahdollisia palveluntuottajia seuraavien toimien osalta:

- vastaajajoukon poiminta (valmistuneet opiskelijat) ja poiminnan rikastaminen digitaalisesti tämän hetkisillä yhteystiedoilla
- uraseurantakyselyn toteuttaminen sähköisenä ja mobiilina kyselyinä (kyselyn lähettäminen tekstiviesteinä ja vastauslinkkinä suoraan vastaajien puhelimiin)
- kerätyn datan esittäminen sähköisesti siten, että se on saatavilla korkeakoulujen kehittämiseen sekä sidosryhmille

Vastaajajoukon poiminnan kykenee toteuttamaan ainoastaan CSC – Tieteen tietotekniikkakeskus Oy. Se ylläpitää korkeakoulujen Virta-opintotietopalvelua, josta valmistuneiden opiskelijatiedot poimitaan. CSC:llä on myös kaikkien ammattikorkeakoulujen myöntämät luvat palvelussa olevien tietojen hyödyntämiseen seurantakyselyissä. CSC:llä on lisäksi mahdollisuus liittää opintotietojärjestelmän tiedot Väestörekisterikeskuksen tietoihin ja sitä kautta edelleen muihin yhteystietoihin. Näin ollen vastaajajoukon poiminta ja rikastus ostettiin CSC:ltä suorahankintana.

Varsinaisen uraseurannan mobiilikyselyn palveluntuottajien tarkastelussa todettiin, että kysely on mahdollista hankkia useammalta palveluntuottajalta. Hankintamenettelyä käytettiin tarjouspyyntöä ammattikorkeakouluista valmistuneiden uraseurantakyselypilotin toteuttamisesta. Tarjouspyynnöt lähetettiin kolmelle mahdolliselle toteuttajalle. Saadut tarjoukset pisteytettiin ja vertailun hankinnan kokonaistaloudellisuudesta voitti CSC.

Kun tarkoituksena on esittää kyselyn dataa laajoille joukoille, OKM:n sisällöllisesti hallinnoima opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen on käytössä kaikilla korkeakouluilla ja siten myös tarkoituksenmukaisin tapa esittää uraseurantakyselyn tieto. CSC – Tieteen tietotekniikkakeskus Oy voi ainoana palveluntuottajana tallentaa dataa Vipuseen tai sen sisällä toimivaan extra-Vipuseen. Hankkeessa pohdittiin datan esittämisen kehitystyötä Vipusessa pitkään. Verorahoitteen korkeakoulutuksen rahoitusperusteet ovat julkista tietoa. Näin ollen on erittäin todennäköistä, että se osa uraseurantakyselyn tuloksista, josta lasketaan korkeakoulujen laadullisen työllistymisen perusteella saatava rahoitus (ks. Ehdotus laadullisen työllistymisen sisällyttämiseksi...), esitetään Vipunen-järjestelmässä (vrt. esim. AVOP-opiskelijakyselyn vastaukset). Tämä mukailee myös Arene ry.:n linjausta siitä, mitä tuloksia he toivovat esitettäväksi Vipusessa.

Hankkeen aikana opetus- ja kulttuuriministeriön johtaman laadullisen työllistymisen työryhmän työskentely ja siihen liittyvä yhteistyö ohjasi uraseurantakyselyn toimintamallin kehitystyön painopistettä tiedonkeruumenetelmän ja -välineistön kehittämiseen. Koska korkeakoulujen laadullisen työllistymisen lakimuutos ei ole kuitenkaan vielä astunut voimaan (syyskuu 2017), hankeressurssit tietoteknisten palvelujen osalta keskitettiin uraseurantakyselyn kehittämiseen sekä kootun uraseurantatiedon hyödyntämiseen korkeakoulujen sisällä.

2.3 Mobiilikysely

Hankkeessa ostettiin CSC:ltä (CSC – Tieteen tietotekniikan keskus Oy) yhteystiedoin rikastettu Virta-poiminta. Virran opiskelijatiedot yhdistettiin CSC:n toimesta Väestörekisterikeskuksen yhteystietoihin sekä Fonectan puhelinnumerotietoihin. Tältä pohjalta CSC rakensi kullekin mobiilivastaajalle henkilökohtaisen vastauslinkin, joka mahdollisti Virta-tietojen yhdistämisen kerättyyn dataan. CSC myös rakensi opetushallinnon vaikuttavuustietopalveluun ARVOon kehittämämme kyselylomakkeen, joka lähetettiin tekstiviestilinkkinä vastaanottajille. Valtakunnallinen kyselypohja on nimeltään URASEURANTA AMK 2017.

Kullakin ammattikorkeakoululla oli mahdollisuus lisätä kyselyyn yhteisten pakollisten kysymysten lisäksi omia kysymyksiä. Koska kysymykset lisättiin kyselykertaa luotaessa yksittäisessä ammattikorkeakoulussa, ne puuttuvat yhteisestä lomakkeesta eivätkä muut ammattikorkeakoulut pääse tältä osin vastauksiin käsiksi (vrt. AVOP-kysely). Lomake oli varsin pitkä ja siksi osatoteuttajien toivottiin miettivän hyvin tarkasti lisäkysymysten tarvetta.

CSC loi kyselykertojen alle kullekin vastaajalle henkilökohtaiset vastauslinkit. Kukin ammattikorkeakoulu loi ja sulki kyselykerran osaltaan itse CSC:n antamien ohjeiden mukaan. Ammattikorkeakoulujen ei kuitenkaan tarvinnut luoda itse vastautunnuksia, ainoastaan kyselykerta. Yhteiset tekstit ja muistutusviestit toimitettiin keskitetysti CSC:n toimesta yhteistyössä hankkeen kanssa. Ammattikorkeakoulut pystyivät seuraamaan oman korkeakoulun vastausten kertymistä reaaliaikaisesti ARVO-tietopalvelussa ja siten tehostamaan kyselyn mainontaa ennen sen sulkemista.

Hanke suunnitteli ja testasi kyselyn saatetekstiviestit sekä kyselyn käytettävyyden eri valmistajien eri mobiililaitteilla sekä pöytäkoneen näytöllä. Kyselyyn oli mahdollista vastata omalla mobiililaitteella ja vastauslinkki oli mahdollista myös kopioida ja siirtää pöytäkoneen selaimeen. Kyselyn julkinen kuvaus ja rekisteriseloste tehtiin hankkeen puitteissa ja se on näkyvillä Uraseurannat.fi-sivustolla.

Kyselyn aikataulu oli seuraava (ks. taulukko 1): Tiedotusviesti vastaajille lähetettiin 5.4., varsinainen kysely 6.4. ja muistutusviesti 13.4. Kysely sulkeutui 20.4. Tekstiviestin lähettäjäksi merkittiin 'Uraseuranta'. Kyselystä tiedotettiin etukäteen osatoteuttaja-ammattikorkeakoulujen verkkosivuilla, some-yhteisöissä ja alumnikirjeissä. Ongelmana on toki se, etteivät nämä kanavat tavoita kaikkia vastaajia.

Kyselyn päätyttyä kukin ammattikorkeakoulu sai käyttöönsä kyselyn tulokset CSV-tiedostona. Kun kysely hoidetaan keskitetysti ARVolla, tulokset ovat helposti CSC:n toimesta siirrettävissä myös Vipunen-tilastopalveluun. Ammattikorkeakoulujen tulee sopia keskenään, millaista tietoa sisältävä CSV-tiedosto jaetaan muille ammattikorkeakouluille.

Pilottimme koski vain suomen- ja ruotsinkielisiä suomenkielisissä AMK-tutkinnoissa opiskelleita henkilöitä. Ulkomaille muuttaneista on vaikea saada tietoa muutoin kuin alumni-rekisterissä olevien yhteystietojen pohjalta. Ongelma on kuitenkin koko Suomen aineistoa silmällä pitäen melko pieni, noin 2–4 % vastaajista. Tavoitettavuuden parantamiseen pitää löytää uusia keinoja jatkossa.

Taulukko 1. Uraseurantakyselyn mobiilipilotin aikataulu

joulukuu	Vastaajajoukon (2012 AMK-tutkinnosta valmistuneet suomen- ja ruotsinkieliset) poiminta Virta-tietopalvelusta
joulu-tammikuu	Vastaajien yhteystietojen rikastus Väestörekisterikeskuksen sekä Fonectan tiedoilla alihankintana
helmikuu	ARVO-järjestelmään tarvittavat muokkaukset uraseurantakyselyä varten
helmi-maaliskuu	Kyselypohjan rakentaminen ARVOon
helmi-huhtikuu	Kyselystä tiedottaminen amk:eissa ja alumneille (intra, some, uutiskirjeet jne.), kunkin amk:in omien toimintakäytäntöjen mukaan
vkot 12–13	Kyselypohjan testaus ja iterointi mobiililaitteilla
vko 13	Kyselypohjan avaaminen ja kyselykertojen luominen amk:eissa
4.4.2017	Tiedotusviesti kyselystä vastaajille
5.4.2017	Kyselyn 1. lähetys
12.4.2017	Muistutusviesti ja kyselyn 2. lähetys
vkot 14–16	Vastausten keruu ja seuranta lähes reaaliajassa
21.4.2017	Vastaukset koottuna csv.-tiedostoksi amk:eille

Koska kyselyn yksittäisiin kysymyksiin ei tullut selkeitä muutostarpeita, kysely käännettiin hankkeen loppuvaiheessa myös ruotsiksi ja englanniksi. Ruotsinkieliseen käännökseen saimme apua LATUA-hankkeelta sekä Arcada-ammattikorkeakoulusta.

Kyselyn kohderyhmänä oli 7200 vuonna 2012 AMK-tutkinnoista HAMKista, JAMKista, Oamkista, TAMKista ja Turun AMK:sta valmistunutta. Mobiilikyselyn vastausprosentti oli kyselyn saaneiden joukkoon nähden 20 (n=702). Tämä on 11,5% kaikista valmistuneista.

2.4 Sähköpostikysely

Sähköpostikysely toteutettiin noin kuukausi mobiilikyselyn päättymisen jälkeen. Mobiilikyselyn aineistoa täydennettiin sähköpostikyselyllä, koska haluttiin kasvattaa vastaajien lukumäärää sekä verrata vastausaktiiviteettia ja sitä, vinoutuuko vastaajajoukko eri menetelmissä. HAMK päätti jättäytyä pilotin tästä osasta pois valmistuneiden sähköpostitietojen puutteellisuuden vuoksi.

Turun ammattikorkeakoulu toteutti ja lähetti sähköpostikyselyn kaikkien osatoteuttajien puolesta. Turun ammattikorkeakoululla on käytössä Webropol-kyselytyökalu, joka mahdollisti kyselyn toteuttamisen. Turun AMKn projektitoimijat veivät uraseurantakyselyn valmiit kysymykset kyselyohjelmaan.

Kysely toteutettiin lähes identtisenä mobiilikyselyn kanssa. Yhdessä kysymyksessä käytettiin hyppytoimintoa ja muutamassa kysymyksessä vertailtavat asia asetettiin vierekkäin (valmistumishetkellä ja nyt) vastaamisen helpottamiseksi. ARVO-palautejärjestelmässä hypyt ja rinnakkain asetetut kysymykset eivät ole tällä hetkellä mahdollisia, mutta kyselyohjelmistoissa ne ovat arkipäivää. Tehdyt muutokset olivat verrattain pieniä eivätkä ne olennaisesti lyhentäneet tai muuttaneet vastaajan mielikuvaa kyselystä. Ammattikorkeakouluilla ei ollut mobiilikyselyn tapaan mahdollisuutta lisätä kyselyyn yhteisten pakollisten kysymysten lisäksi omia kysymyksiä, koska tämä olisi ollut teknisesti monimutkaista.

Kyselyn saate ja muistutusviesti noudattivat hyvin pitkälle samoja sanamuotoja kuin mobiilikyselyssä. Koska merkkimäärää ei sähköpostiviestissä ole rajoitettu, pystyttiin kyselyn taustaa avaamaan hieman enemmän.

Osatoteuttajat toimittivat valmistuneiden sähköpostiosoitteet alumnirekistereistä ja/tai opiskelijatietokannasta Turun ammattikorkeakouluun. Lähetetty tieto sisälsi ainoastaan otokseen kuuluvan henkilön siviilisähköpostiosoitteen ja opiskelijatunnuksen. Opiskelijatunnus toimi avaimena, jonka avulla vastanneiden henkilöiden tiedot voitiin yhdistää CSC:n Virta-tietokannasta poimimiin taustatietoihin. Kyselyn päätyttyä vastaukset toimitettiin Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otukseen, joka yhdisti saadut vastaukset koko otokseen ja yhdisti mobiili- ja sähköpostiaineistot yhdeksi tiedostoksi.

Kyselyn aikataulu oli seuraava: Varsinainen kysely Webropol-järjestelmästä lähti 1.6. ja muistutusviesti 9.6. Kysely sulkeutui 14.6. Kyselystä tiedotettiin etukäteen osatoteuttaja-ammattikorkeakoulujen verkkosivuilla ja some-yhteisöissä (ks. taulukko 2).

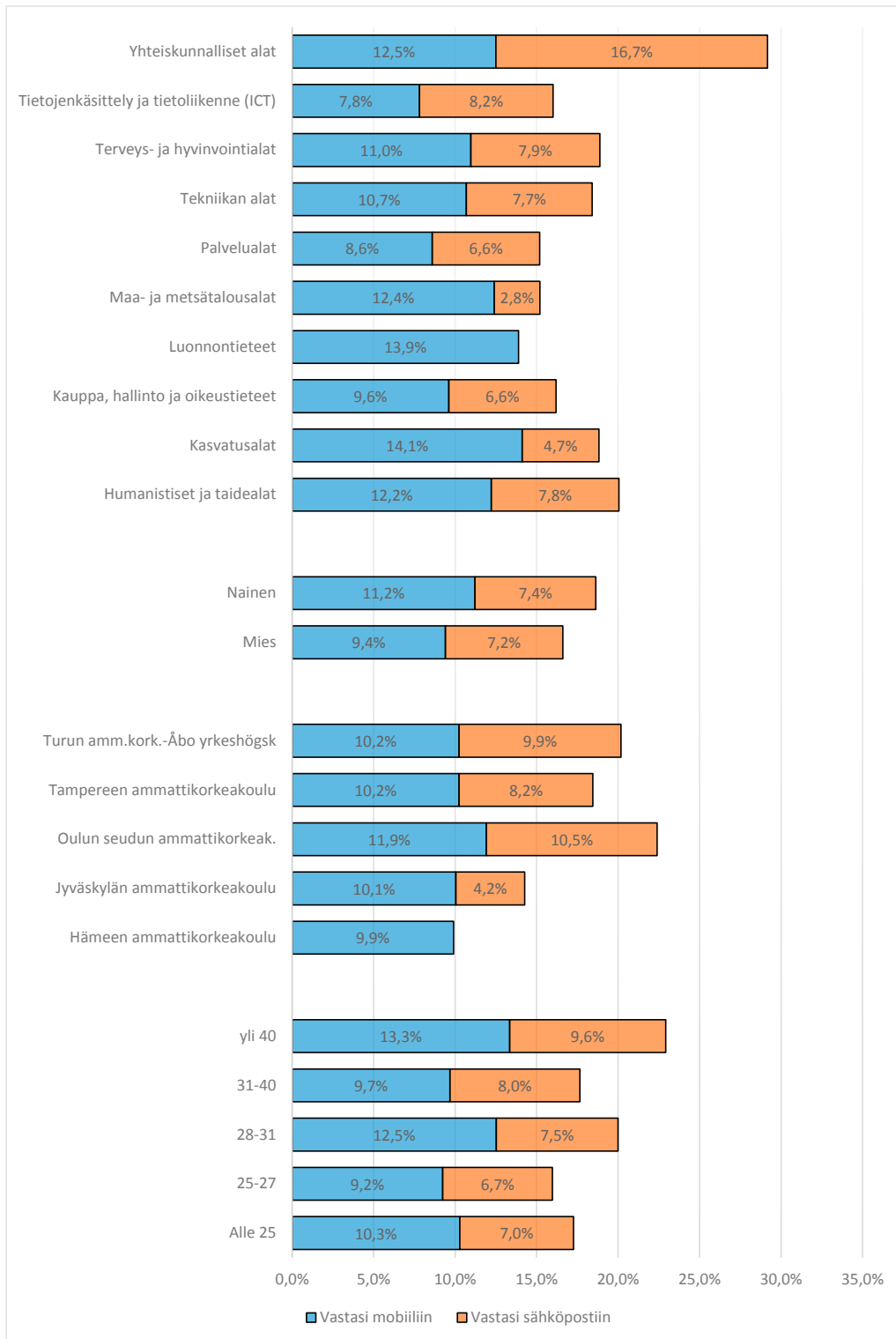
Taulukko 2. Uraseurantakyselyn Webropol-pilotin aikataulu

vkot 20–21	Kyselypohjan rakentaminen Webropol-järjestelmään
vko 21	Osatoteuttajat lähettävät omista rekistereistä alumnien sähköpostiosoitteet – aineisto yhdistetään
1.6.2017	Vastausten keruu sähköisesti
9.6.2017	Muistutustekstiviestien lähetys
14.6.2017	Kyselyn sulkeminen ja vastausten lähettämien yhdistämistä varten Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus
vko 24	Aineiston esikäsittely ja yhdistäminen mobiilikyselyn vastauksiin. Tiedot kaikkien osatoteuttajien käyttöön

Sähköpostikysely lähetettiin kaikille otokseen kuuluville henkilöille, joiden puhelinnumeroa ei ollut saatavilla, mutta joiden sähköpostiosoite löytyi alumnirekistereistä. Sähköpostiviesti toimitettiin myös henkilöille, jotka olivat saaneet mobiilikyselyn, mutta eivät olleet siihen vastanneet. Sähköpostikysely lähetettiin yhteensä 3158 henkilölle. Niistä vain 22 palautui lähettäjälle virheellisenä tai toimimattomana sähköpostiosoitteena. Vastauksia kyselyyn saatiin 471 (15 %) kappaletta. Sähköpostikysely onnistui siis odotuksiin nähden yllättävän hyvin. Etukäteen epäiltiin alumnirekistereistä ja/tai opiskelijatietokannassa olevien sähköpostiosoitteiden oikeellisuutta. Valtaosa alumnirekisterien sähköpostirekisterien sähköpostiosoitteista on kuitenkin edelleen voimassa (ei tosin välttämättä aktiivikäytössä). Osatoteuttajat olivat poistaneet rekisteristä kaikki opiskeluaikaiset korkeakoulun antamat sähköpostiosoitteet. Ammattikorkeakoulut eivät vielä viisi vuotta sitten aktiivisesti keränneet valmistuneilta koulutuksen jälkeistä sähköpostiosoitetta. Parin viimeisen vuoden aikana valmistumisen jälkeiseen yhteydenpitoon on kiinnitetty enemmän huomiota.

2.5 Uraseurantakyselyn hybridimalli

Sähköpostikysely (15% kyselyn saaneista, 471 henkilöä) täydensi mobiilikyselyä (20% kyselyn saaneista, 702 henkilöä), joten yhteensä saavutettiin 19% kaikista mahdollisista vastaajista (6286 valmistunutta) (ks. kuvio 1). Noin neljäsosaa otoksesta (1505) ei tavoitettu mobiilillä eikä sähköpostikyselyllä. Kyselyyn vastanneiden joukko on tarkemmin kuvattu kuviossa 1.

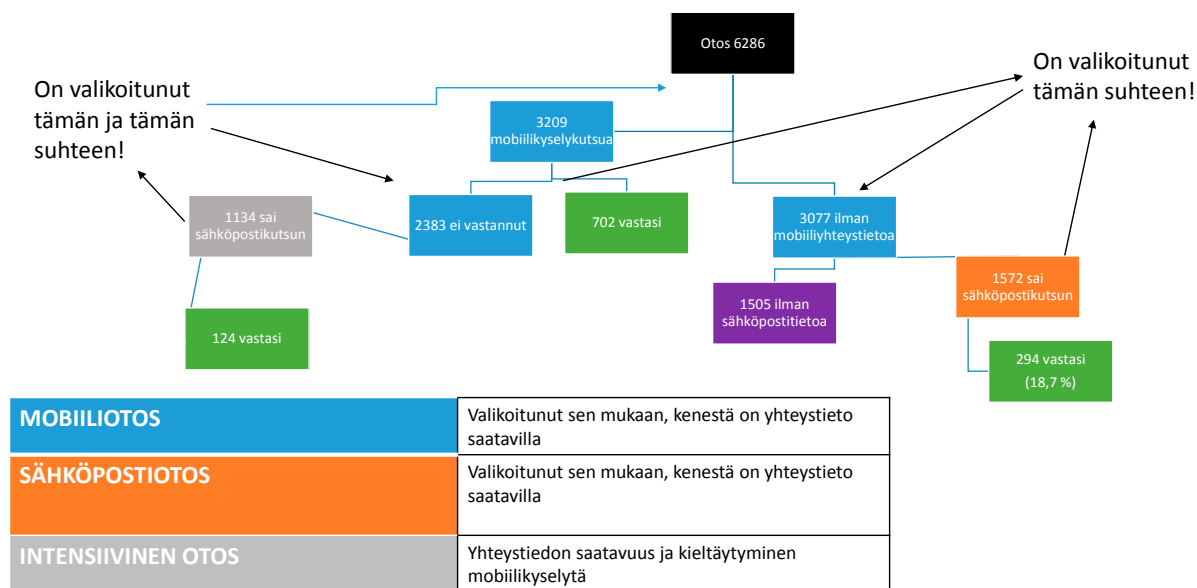

Kuvio 1. Vastausprosentit koulutusalojen, sukupuolten, korkeakoulujen ja ikäjakauman perusteella (perustuvat Virta-tietoihin)

Mobiilikyselyn aineisto vaikuttaa varsin vähän vinoutuneelta taustatietojen valossa. Siihen on vastattu tasaisesti eri sukupuolten, ikäryhmien ja alojen edustajien toimesta. Mobiilikyselyssä on tosin havaittavissa pieni sukupuolivinouma. Sähköpostikysely sen sijaan vaikuttaisi tuottavan vinoumaa erityisesti korkeakoulun sekä koulutusalan suhteen, mutta mielenkiintoista kyllä, ei sukupuolen suhteen. Korkeakoulu- tai koulutuslakohtainen vinouma saattaa liittyä sähköpostiosoitteiden keräämisaktiivisuuteen kussakin korkeakoulussa. Mikäli näin on, asia korjaantunee tiedonkeruun järjestelmällisyyden kehittymisen myötä.

Eri tiedonkeruumenetelmät näyttäisivät täydentävän toisiaan erityisesti sukupuolivinouman lieventämisen sekä joissain määrin myös alakohtaista vinoumaa tasoittavasti (ks. kuvio 2). Ammattikorkeakoulujen toive kyselyn sähköisestä toteuttamisesta näyttäisi parhaiten toteutuvan yhdistettynä mobiili- ja sähköpostikyselyinä.

Tiedonkeruun toteutus

Kuvio 2. Pilotin tiedonkeruun toteutus mobiili- ja sähköpostiotos (Kuva: Juhani Saari)

CSC voi toteuttaa sähköpostikyselyn keskitetysti siten, että ammattikorkeakoulut toimittavat alumnirekisterinsä tietyt tiedot (Virrassa oleva opiskelijakoodi + nimi + s-posti) CSC:lle. Tällainen toteutus maksaa jonkin verran, mutta kaikki tulokset ovat lähes reaaliajassa nähtävissä ARVOssa ja siirrettävissä ongelmitta Vipuseen. Virta-poimintaan on teknisesti mahdollista lisätä opiskelijan sähköpostitieto. Kyselyn toteuttamista tämä helpottaisi,

mutta edellyttäisi ammattikorkeakouluja ylläpitämään alumni sähköpostitietoja opintotietojärjestelmässä. Tätä vaihtoehtoa alettiin hankkeen aikana tutkia valtakunnallisesti toisaalla, koska se palvelisi kaikkia korkeakouluja myös muissa kyselyissä.

Pilotoitu digitaalisen uraseurantakyselyn toimintamalli esitellään kuvioissa 3 ja 4. Mikäli kysely toteutetaan digitaalisesti ja CSC:n koordinoimana (kuvio 3), koko prosessi hoituu varsin nopeasti. Väestörekisterikeskus (VRK) vaati 4 viikkoa aikaa yhteystietojen rikastamiseen ja puhelinnumeroiden ylläpitäjä (esim. Fonecta) myös jonkin aikaa. Mikäli ammattikorkeakoulujen rekistereistä etsitään alumni puhelinnumeroita ja ne yhdistetään puhelintietoihin, tähän on varattava aikaa. Varsinainen kysely alusta loppuun sen sijaan hoituu parhaimmillaan 2 viikossa, kun postitse lähetettävillä paperilomakkeilla siihen menisi noin 2 kuukautta.

KYSELYN TOTEUTUKSEN HYBRIDIMALLI URASEURANNASSA, AMK:T (8.9.2017)

* Merkkimäärä: 2 tekstiviestiä eli n. 305 merkkiä

** Kaikilta amk:eilta saatava luvat s-postiosoitetietojen luovuttamiseen alumnirekistereistä CSC:lle. Opiskelijatunnus tunnistetietona Virran ja alumnirekisterin välillä.

8.9.2017 Sovellettu mm. LATUA-hankkeen yliopistojen uraseurannan toteutus suunnitelmasta 6/2017

Kuvio 3. Uraseurantakyselyn toteutuksen hybridimalli (syyskuu 2017)

Kuviossa 4 esitellään vastaajien tavoittamisen toimintamalli sellaisena kuin se esiteltiin Arene ry:n edustajille syyskuussa 2017. Mallin yksityiskohtia hiotaan vielä hankkeen loppukuukausien aikana.

DIGITAALINEN URASEURANTAKYSELY	
A) Pysyvä osuus (osat 1.–3. toteutettu hankkeessa)	B) Vuosittainen tiedonkeruu
<ol style="list-style-type: none"> 1. ARVO-tietojärjestelmä, jolla kysely tehdään (ks. AVOP) 2. Uraseurantakyselyn sisältö eli kyselylomake 3. Uraseurantamoduuli eli tietojärjestelmä digitaalisen ja keskitetyn kyselyn toteuttamiseen - CSC hallinnoi, kehittää ja ylläpitää teknisesti, mutta esim. Arenen vastuulla kysymysten päivittäminen tarpeen mukaan (kuten AVOPissa) 4. Väline tulosten näyttämiseen tutkimuskäytössä, tulostarkastelussa ja korkeakoulujen kehittämisessä (esim. Vipunen). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kohderyhmän yhteystietojen poiminta (esim. valmistuneet 2013): Virta-rekisteri + VRK:n osoitetiedot + puhelinnumerot alihankintana (CSC) 2. Sähköpostiosoitteiden ja ehkä myös puhelinnumeroiden kerääminen amk:ien rekistereistä (CSC koordinoi, amk:it lähettävät CSC:lle) 3. Puhelinnumero- ja sähköpostitietojen yhdistäminen sekä personoitujen vastauslinkkien tekeminen (CSC) 4. Kyselyn avaaminen ja sulkeminen ARVOssa (CSC koordinoi, kuten AVOP) 5. CSC lähettää tekstiviesti- ja s-postikyselyn vastauslinkit 6. Tulosten kokoaminen yhdeksi tiedostoksi tai amk-kohtaisiin tiedostoihin (CSC)

Kuvio 4. Digitaalisen kyselyn toteuttamisen eri osiot (ehdotus syyskuu 2017)

Kun mobiilikysely valitaan ensisijaiseksi tietojen keräämisen tavaksi, on pohdittava, mistä valmistuneiden opiskelijoiden yhteystiedot kerätään. Pilottitoteutuksessa otoksen tiedot yhdistettiin CSC:n toimesta ensin VRK:n rekisterin osoitetietoihin ja sitten Fonectan puhelintietoihin. Korkeakoulut eivät pysty vaikuttamaan siihen, antaako opiskelija puhelinnumerosa kaupallisen toimijan asiakasrekisteriin. Sen sijaan jokainen korkeakoulu voi panostaa alumnitoimintaansa ja saada näin oikeelliset yhteystiedot omaan alumnirekisteriinsä. Alumnirekisterin tiedoilla voidaan rikastaa Fonectan kaltaisten toimijoiden antamia yhteystietoja.

Tässä hankkeessa ei testattu sitä, miten hyvin osatoteuttajien omissa rekistereissä olevat puhelinnumerot vastaavat Fonectan toimittamia numeroita tai miten paljon puhelinnumeroita olisi löytynyt korkeakoulujen omista rekistereistä. Henkilökohtainen puhelinnumero on varsin pysyvä eikä sitä yleensä vaihdeta uuteen, vaikka puhelinliittymä muuttuisikin.

Hankkeen aikana on Väestörekisterikeskuksen johdolla kehitetty viranomaisen ja kansalaisen välistä sähköpostiasiointia (*eSuomi.fi*-palveluväylä), jolloin jokaisella Suomen kansalaisella olisi oma sähköpostiosoite (*Suomi.fi*-sähköposti). Tämän palveluväylän hyödyntämismahdollisuudet korkeakoulujen palautekyselyissä olivat tätä artikkelia kirjoitettaessa vielä kehitteillä.

2.6 Tulosten esittäminen ammattikorkeakouluissa

Hankkeessa kerättiin tietoa raportointityökaluista, joita korkeakoulukohtaisessa tiedon levittämisessä voisi käyttää. Koska kysely toteutettiin ARVO-palautejärjestelmän kautta ja Virta-yhteensopivasti, on kerättyä dataa (avoimia vastauksia lukuun ottamatta) mahdollista selata ARVOn kautta lähes reaaliaikaisesti tutkimuksen ollessa vielä käynnissä. Haasteena on kuitenkin se, että yleensä vain muutamalla henkilöllä ammattikorkeakouluissa on oikeudet käyttää ARVO-järjestelmää.

Hankkeessa rakennettiin valmiita analyysipolkuja, joiden kautta ammattikorkeakoulujen sisäiset toiminnot (esim. koulutusalat, täydennys- ja myytävä koulutus tai hakijapalvelut) voisivat löytää itselleen keskeisiä tietoja. Analyysipolkujen tarkoituksena on saada aineistosta syvällisempää tietoa erilaisista urapoluista ja syy-seuraus-suhteista. Analyysipolkujen toteutus vaatii tietojen siirtämisen ARVO-palautejärjestelmästä tilastotieteelliseen analyysiohjelmaan. Tietojen näyttämisestä ja visualisoinnista pyritään tekemään esimerkit Power Bi -ohjelmalla, jota useissa korkeakouluissa tällä hetkellä käytetään.

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen uraseurantakyselyjen tuloksia löytyy korkeakoulusta valmistuneiden työtehtäviä ja urapolkuja esittelevässä kaikille avoimessa töissä.fi-verkopalvelussa (Sijoittuminen työelämään) (ks. Case-esimerkki 3). Töissä.fi antaa opiskelijoille tietoa erilaisista uramahdollisuuksista. Samalla se pyrkii luomaan malleja ja välineitä, joilla töissä.fi-sivustoa voitaisiin hyödyntää korkeakoulujen HOPS-ohjauksessa, uraohjauksessa ja opetussuunnitelmatyössä. Sivustolle kerätään myös uratarinoita opiskelijoiden tai hakijoiden käyttöön. Uratarinoita myös analysoidaan systemaattisesti esimerkiksi työssä tarvittavien taitojen osalta. Näin saadaan työelämän tai työtaitojen muutoksia ennakoivaa tietoa.

2.7 Uraseurantakyselystä tiedottaminen ja kyselyn markkinointi

Kyselystä tiedottaminen ja sen markkinointi alumneille on iso haaste. Hankkeessa tehtiin YouTube -video uraseurantakyselyn markkinointiin alumneille (AMKista uralle! – Urapolut esiin). Video on kaikkien ammattikorkeakoulujen käytettävissä. Lisäksi koottiin digitaalinen markkinointipaketti.

Kyselyn vastausprosentin nostaminen on keskeinen tulevaisuuden haaste kyselyn toteuttamisessa. Hankkeessa nähtiin alumniyhteistyön kehittäminen, tiivistäminen ja monipuolistaminen ensisijaiseksi tekijäksi vastaajien vastausmotivaation kannalta (ks. luku 8). Saatuja tuloksia kannattaa käydä läpi ammattikorkeakouluopiskelijoiden kanssa jo ensimmäisestä vuodesta lähtien ja kertoa, mistä tulokset on saatu. Tuleville vastaajille on motivoivaa nähdä, kuinka alumnien antamia vastauksia oikeasti hyödynnetään koulutuksessa ja ohjauksessa.

Lähteet

Aarresaari – akateemiset rekryointipalvelut. Aarresaari-verkoston verkkosivut. Luettu 5.7.2017. <https://www.aarresaari.net/>

AMKista uralle! – Urapolut esiin. Video.

<https://www.youtube.com/watch?v=nvQyH-rm57Q&feature=youtu.be>

Ehdotus laadullisen työllistymisen sisällyttämiseksi korkeakoulujen rahoitusmalleihin 1.1.2019 alkaen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2017:8. Luettu 5.7.2017. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79311>

ESuomi.fi-palveluväylä. Kansallisen palveluarkkitehtuurin viestintäkanava. Verkkosivut. Luettu 7.8.2017. <https://esuomi.fi/>

Laadullinen työllistyminen yhdeksi korkeakoulujen rahoituskriteeriksi. OKM:n verkkotiedote. 2.3.2017. Luettu 5.7.2017. http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/tyoryh-ma-laadullinen-tyollistyminen-yhdeksi-korkeakoulujen-rahoituskriteeriksi

Sijoittuminen työelämään. Toissa.fi – korkeakouluista valmistuneet työelämässä. Verkkopalvelu. Luettu 5.7.2017. www.toissa.fi

Lisätietoja AMKista uralle!, Latua- ja Töissä -hankkeista hankkeiden yhteisiltä verkkosivuilta: <http://uraseurannat.wordpress.tamk.fi/>.

Lisätietoja CSC:stä

CSC – Tieteen tietotekniikkakeskus Oy on Suomen valtion omistama yhtiö, jonka toimiala on tutkimuksen, opetuksen, kulttuurin ja näitä tukevan tietohallinnon tietoteknisten palvelujen tuottaminen ja muu niihin liittyvä toiminta. 1.1.2017 30% CSC:n omistuksesta siirtyi korkeakouluille (yliopistot ja ammattikorkeakoulut).

CSC ylläpitää ja kehittää Opintotietopalvelu VIRTAA OKM:n valtuuttamana. CSC:llä on korkeakoulujen myöntämät luvat palvelussa olevien tietojen hyödyntämiseen seurantakyselyiden toteuttamisessa. Opetushallinnon vaikuttavuustietopalvelu Arvo on opetushallinnon kyselytiedonkeruun järjestelmä. ARVO on tietoteknisesti integroitu valtakunnallisiin palveluihin (Opintopolku, VIRTA-opintotietopalvelu ja Vipunen) mahdollistaen näiden hyödyntämisen kyselyiden ja raportoinnin toteutuksessa. Opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen sisällöstä vastaavat yhdessä OKM ja Opetushallitus ja palvelun ylläpidosta CSC.